

# 3

## Nowe idee polityczne

### NA CO BĘDĘ ZWRACAĆ UWAGĘ:

- okoliczności narodzin ideologii liberalizmu i konserwatyzmu,
- początki ruchu robotniczego,
- powstanie socjalizmu utopijnego i komunizmu.



### ■ Liberalizm

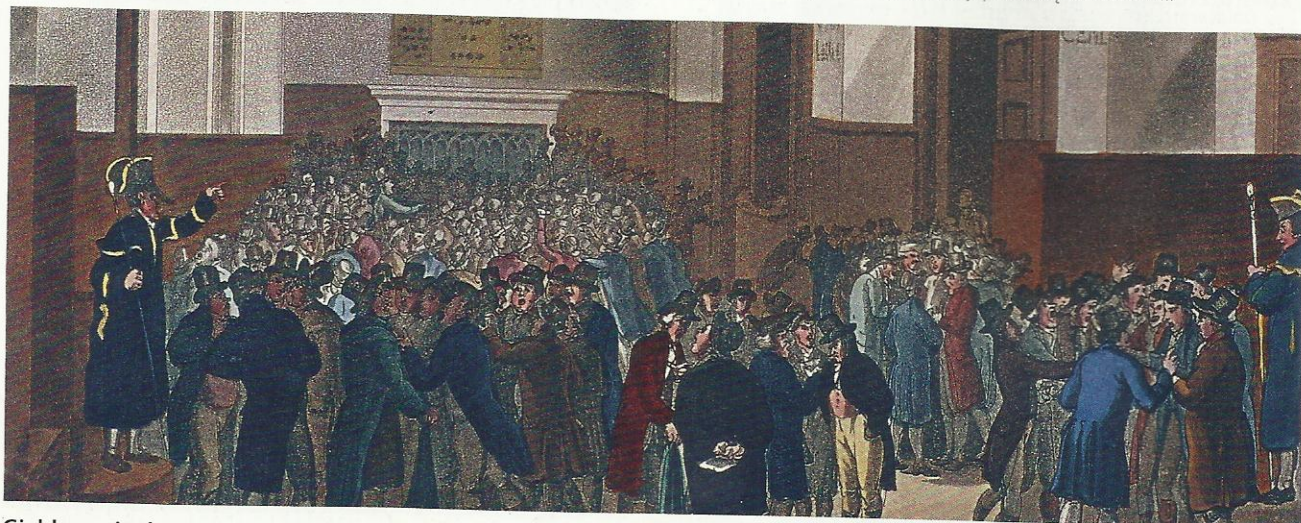
Rewolucja francuska, wojny napoleońskie oraz rozprzestrzeniające się idee oświecenia miały wpływ na powstanie nowych ideologii. Już w XVIII w. ukształtował się popularny w następnym stuleciu **liberalizm**, którego nazwa pochodzi od łacińskiego słowa *liber*, co znaczy „wolny”. Zwolennicy tej **ideologii**, nazywani **liberałami**, za najważniejsze wartości uznawali wolność i swobodny rozwój jednostki. Uważali, że człowiek nie powinien być ograniczany przez państwo i społeczeństwo. Granice wolności miałyby wyznaczać jedynie moralność. Głosili także równość wszystkich obywateli wobec prawa. Cel ten chcieli osiągnąć poprzez likwidację przywilejów stanowych oraz wprowadzenie wolności słowa, prasy i wyznania.

Krytykowali absolutyzm i feudalizm, a popierali ustrój konstytucyjny z silną pozycją parlamentu.

Liberałowie dążyli nie tylko do zagwarantowania wolności w dziedzinie polityki, ale także w gospodarce. Podstawą liberalizmu ekonomicznego było przekonanie, że dla rozwoju niezbędna jest swoboda w działalności gospodarczej. Zapewnić miałyby ją **wolna konkurencja** oraz prawo do własności. Zwolennicy tej ideologii domagali się w związku z tym ograniczenia udziału państwa w gospodarce, tak aby jego rola sprowadzała się jedynie do zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa. Liberalizm stał się główną doktryną bogacącego się mieszczaństwa, któremu odpowiadały zasady wolnej konkurencji i równości obywateli. Jednym z najsłynniejszych ideologów liberalizmu był Szkot **Adam Smith** [czyt.: smis].

**Ideologia** – idee i poglądy na życie społeczne charakterystyczne dla określonego kierunku politycznego.

**Wolna konkurencja** – nieregulowana przepisami i nieograniczana przez państwo rywalizacja między przedsiębiorstwami.



**Giełda papierów wartościowych** w Londynie została przedstawiona na rycinie z pierwszej połowy XIX w. W okresie tym przeżywała intensywny rozwój. Było to związane ze stanem brytyjskiej gospodarki, która w tym stuleciu również stale się rozwijała, na co wpływała ideologia liberalizmu.